

EUROOPA KOHTU OTSUS

12. juuni 1980*

Kohtuasjas 130/79,

mille esemeks on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel High Court of Justice'i, Queen's Bench Division, Commercial Court, esitatud taotlus, millega soovitakse saada nimetatud kohtus pooleli olevas vaidluses järgmiste poolte vahel:

Express Dairy Foods Limited

ja

Intervention Board for Agricultural Produce

eelotsust esiteks selle kohta, kas Euroopa Kohtu otsust kohtuasjas 131/77, Milac (EKL 1978, lk 1041) võib laiendada kõikidele ajavahemikus 1. veebruar 1973 kuni 11. august 1977 vastu võetud määrustele, millega kinnitatakse vadakupulbriga kauplemise suhtes kohaldatavad kursikompensatsioonid, ning teiseks eeldusel, et esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt ja kõik teised määrused tunnistatakse kehtetuks, õiguse kohta nõuda tagasi alusetult makstud summad koos nendelt kogunenud intressiga,

EUROOPA KOHUS,

koosseisus: president H. Kutscher, kodade esimehed A. O'Keeffe ja A. Touffait, kohtunikud J. Mertens de Wilmars, P. Pescatore, Mackenzie Stuart, G. Bosco, T. Koopmans ja O. Due,

kohtujurist: F. Capotorti,

kohtusekretär: A. Van Houtte,

on teinud järgmise

otsuse

[...]

Põhjendused

1. Oma 23. juuli 1979. aasta määrusega, mis saabus Euroopa Kohtu kantseleisse 10. augustil 1979, esitas High Court of Justice, Queen's Bench Division, Commercial Court EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel kolm küsimust, mis käsitlevad kõikide nende

---

* Kohtumenetluse keel: inglise.

komisjoni poolt ajavahemikus 1. veebruar 1973 kuni 11. august 1977 vastu võetud määruste kehtivust, millega kinnitatakse vadakupulbriga kauplemise suhtes kohaldatavad kursikompensatsioonid, Euroopa Kohtu poolt eelotsusemenetlusel määruse kehtetuks tunnistamise mõju ning kohustust maksta tagasi liikmesriigi pädevate asutuste poolt alusetult makstud summad, võimaluse korral koos intressi maksmise kohustusega.

2. Nimetatud küsimused on esitatud kohtuasja raames, mille poolteks on ettevõtja, Express Dairy Foods Limited, ja Briti sekkumisamet, Intervention Board for Agricultural Produce (edaspidi "amet"), kes on pädev asutus Ühendkuningriigis ühise põllumajanduspoliitika alusel makstud summade tagasinõudmiseks. Ettevõtja, Express Dairy Foods Ltd., eksportis ajavahemikus 1. veebruar 1973 kuni 7. august 1977 olulised kogused ühise tollitariifistiku rubriiki 04.02 A I klassifitseeritud vadakupulbrit ning oli kõnealuse ekspordi ajal kehtivate komisjoni määruste alusel kohustatud maksma ametile kursikompensatsiooni teel kokku 267 355,40 naela.

3. Nimetatud summa arvutati mitme sellise komisjoni määruse põhjal, millega kinnitatakse vadakupulbriga kauplemise suhtes kursikompensatsioonid kõnealuseks perioodiks. Euroopa Kohus tunnistas kohtuasjas 131/77, Milac v. Hauptzollamt Saarbrücken, 13. mail 1978 tehtud otsusega (EKL 1978, lk 1041) kehtetuks ühe neist määrustest, nimelt komisjoni 28. veebruari 1975. aasta määruse (EMÜ) nr 539/75, millega kinnitatakse vadakupulbriga kauplemise suhtes kohaldatavad kursikompensatsioonid ajavahemikul 3. märts kuni 4. august 1975 (EÜT L 57, lk 2).

4. Põhikohtuasja hageja nõudis ametilt kõigi tema teostatud vadakupulbri ekspordil kursikompensatsioonidena makstud summade hüvitamist ning taotles nendelt intressi maksmist. Amet vaidles vastu, et ta oli kohustatud tagasi nõudma kõigi kehtetuks mittetunnistatud määruste alusel makstavad kursikompensatsioonid ning kohaldama kehtetuks tunnistatud määrust kuni päevani, millal Euroopa Kohus selle kehtetuks tunnistab.

Esimene küsimus

5. Seetõttu on High Court of Justice esitanud Euroopa Kohtule järgmise küsimuse:

“Kas kõik ajavahemikus 1. veebruar 1973 kuni 11. august 1977 vastu võetud komisjoni määrused on Euroopa Kohtu kohtuasjas 131/77 tehtud otsuse põhjal kehtetud niivõrd, kui neis kinnitatakse kursikompensatsioonid vadakupulbriga kauplemise suhtes?”

6. Sellele küsimusele vastamiseks on oluline uurida põhjusi, millele tuginedes Euroopa Kohus tunnistas määruse nr 539/75 artikli 1 kehtetuks, kuna nimetatud säte kehtestas kursikompensatsioonid vadakupulbriga kauplemise suhtes, seejärel hinnata, kas selliseid põhjuseid võib kohaldada samamoodi kõikide määruste suhtes, millega kinnitatakse kursikompensatsioonid kõnealuseks perioodiks nimetatud toote suhtes, ning järeldada sellest, kas määrused olid kehtivad või mitte.

7. Kohtuasjas 131/77 tehtud kohtuotsuse põhjustest ilmneb, et määruse nr 539/75 artikkel 1 tunnistati kehtetuks, niivõrd, kui see kinnitas kursikompensatsioonid vadakupulbriga kauplemise suhtes, selle tuvastamise järel, et lõssipulbri hind ei avalda otsustavat mõju

vadakupulbri turuhinnale. Sellest tulenevalt leidis Euroopa Kohus, et kursikompensatsioonide kohaldamine vadaku suhtes oli vastuolus nõukogu 12. mai 1971. aasta määruse nr 974/71 (EÜT L 106 lk 1) artikli 1 lõike 2 punktiga b, mis annab loa selliste summade kehtestamiseks üksnes toodete puhul, mille hind sõltub sekkumiskorraga hõlmatud toote hinnast.

8. Selle üle ei vaielda, et nimetatud nõue on jäetud tähelepanuta kõigis vaidlusalustes määrustes, mille edasise ümbersõnastamise eesmärgiks oli pealegi muuta üksnes kursikompensatsioonide kohaldamiseks vajalikke määrasid vastavalt pariteedimuutustele. Lisaks tuleb märkida, et ei kirjalikes märkustes ega suuliste arutelude käigus ei ole väidetud, eriti komisjoni poolt, et kõnealused määrused võivad olla kehtivad, kui need kinnitavad kursikompensatsioonid vadakupulbriga kauplemise suhtes. Euroopa Kohtu poolt kohtuasjas 131/77 tehtud kohtuotsuse põhjal tuleks teha järeldus, et ajavahemikus 1. veebruar 1973 kuni 11. august 1977 vastuvõetud komisjoni määrusi tuleb käsitleda kehtetuna niivõrd, kui need kinnitavad kursikompensatsioonid vadakupulbriga kauplemise suhtes.

Teine küsimus

9. Teine küsimus sõnastatakse järgmiselt:

“Kas siis, kui Euroopa Kohus on EMÜ asutamislepingu artikli 177 alusel menetluses tunnistanud kehtetuks komisjoni määruse, mis annab loa või käsib sisse nõuda kursikompensatsioone, on liikmesriikide pädevad asutused kohustatud ühenduse õiguse alusel tagasi maksuma kõnealuse määruse alusel kogutud summad, ning kui vastus on jaatav, millised summad nad peavad tagasi maksuma?”

10. Sellele küsimusele vastates tuleks meenutada, et ühenduse omavahendeid käsitlevatest sätetest, s.t nõukogu 21. aprilli 1970. aasta otsusest ja selle rakendamiseks vastu võetud nõukogu 2. jaanuari 1971. aasta määrusest nr 2/71 (EÜT 1970, L 94 ja EÜT 1971, L 3, lk 1), koostoimes nõukogu 21. aprilli 1970. aasta määrusega nr 729/70 ühise põllumajanduspoliitika rahastamise kohta (EÜT L 94, lk 13), selgub, et riigiasutused peavad ühenduse nimel ja kooskõlas ühenduse õiguse sätetega tagama, et nõutakse sisse teatud maksud, sh kursikompensatsioonid.

11. Määruse nr 2/71 artiklis 1 korratud 21. aprilli 1970. aasta otsuse artikli 6 kohaselt nõuavad liikmesriigid nimetatud vahendid sisse oma siseriiklike õigusnormide kohaselt; seetõttu kuuluvad ühenduse nimel nõutud summade tagastamist käsitlevad vaidlused siseriiklike kohtute pädevusse ja need tuleb lahendada nimetatud kohtutes nii menetluse kui vaidluse sisu suhtes oma siseriikliku õiguse kohaldamisel niivõrd, kui ühenduse õigus ei ole selles asjas teisiti sätestanud.

12. Menetlust ja tähtaegu ühtlustavate ühenduse eeskirjade kahetsusväärusel puudumisel leiab Euroopa Kohus, et nimetatud olukord toob endaga kaasa erineva kohtlemise ühenduse ulatuses. Kohtu ülesanne ei ole anda üldisi sisu või menetlussätteid käsitlevaid eeskirju, mida võivad vastu võtta üksnes pädevad institutsioonid. Vastuvõetavad eeskirjad peaksid hõlmama võrdset kohtlemist nende vormi ja sisu tingimuste osas, milles ettevõtjad võivad vaidlustada ühenduse kehtestatud maksud ning nõuda nende

tagastamist alusetult makstud summade korral koos nende tingimuste sarnase ühtlustamisega, milles ühenduse nimel tegutsevad liikmesriikide haldusasutused kehtestavad nimetatud maksud ja võimaluse korral tagastavad alusetult tehtud finantssoodustused. Ühenduse sätete puudumisel kohaldatakse siseriiklikele õigusaktidele vajaliku viitamise suhtes siiski piiranguid, mille vajadust on tunnistanud niivõrd, kui siseriiklike õigusakte kohaldatakse viisil, mis ei ole diskrimineeriv nende menetluseeskirjade suhtes, millega püütakse lahendada sama liiki, kuid puhtalt siseriiklike vaidlusi, ning menetluseeskirjad ei saa viia selleni, et ühenduse õigusega antud õiguste kasutamine muudetakse praktikas võimatuks.

13. Kohtule esitatud oluline punkt käsitleb hüvitatavate summade suurust ja sisaldab küsimust, kas alusetud summad tuleb tagastada täielikult või mitte siis, kui kahju kannatanud ettevõtja on maksud andnud edasi järgmistele ostjatele.

Kohus on juba otsustanud, et ühenduse õiguskorraga tagatud asja puudutavate õiguste kaitsmine ei nõua alusetult nõutud summade tagastamise määrust sellistel tingimustel, mis tooksid kaasa õigusesaajate alusetu rikastumise, ja et ühenduse õiguse seisukohast ei takista miski siseriiklike kohtutel kooskõlas oma siseriikliku õigusega selle arvessevõtmist, et alusetult kehtestatud maksud on võimalik inkorporeerida tasumise eest vastutava ettevõtja hindadesse ning anda edasi kõnealuse toote ostjatele (27. märtsi 1980. aasta kohtuotsus, *Denkavit Italiana*, kohtuasi 61/79, EKL 1980).

14. Seetõttu tuleks teisele küsimusele vastata, et riigiasutused peavad hoolitsema selle eest, et kehtetuks tunnistanud ühenduse määruste alusel alusetult makstud summad tagastatakse; nad peavad lahendama kehtiva siseriikliku õiguse kohaselt kõik sellega seotud küsimused, nt selle, kas tuleks võtta arvesse alusetult kehtestatud maksude võimalikku edasiandmist teistele ettevõtjatele või tarbijatele.

Kolmas küsimus

15. Kolmas küsimus sõnastatakse järgmiselt:

“Kas siis, kui liikmesriigi pädevad asutused on kohustatud tagasi maksma osa sellistest summadest, on nad kohustatud ühenduse õiguse alusel maksma nendelt intressi ja kui jah, siis mis kuupäevast alates ja millises määras?”

16. Sellele küsimusele vastamiseks piisab selle meelde tuletamisest, et kuna ühenduse nimel sisse nõutud summade hüvitamist käsitlevad vaidlused on hetkel siseriiklike kohtute pädevuses, tuleb need lahendada nimetatud kohtus oma siseriikliku õiguse alusel niivõrd, kui ühenduse õigus ei ole sätestanud teisiti.

17. Selles osas ühenduse õiguse sätete puudumisel on praegu riigiasutuste ja eriti siseriiklike kohtute ülesanne alusetult kehtestatud maksude tagastamise puhul lahendada kõik sellise hüvitamisega seotud küsimused, nt intressi maksmine, kohaldades intressimäära ja kuupäeva osas, millest alates intressi tuleb arvutada, oma siseriiklike eeskirju.

Kohtukulud

18. Euroopa Kohtule märkusi esitanud Euroopa Ühenduste Komisjoni kulusid ei hüvitata. Et põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus siseriiklikus kohtus poolleioleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse nimetatud kohus.

Esitatud põhjendustest lähtudes

EUROOPA KOHUS,

vastates küsimustele, mille High Court of Justice, Queen's Bench Division, Commercial Court, esitas talle oma 23. juuli 1979. aasta määrusega, mis saabus kohtukantseleisse 10. augustil 1979, otsustab:

1. Ajavahemikus 1. veebruar 1973 kuni 11. august 1977 vastu võetud komisjoni määrusi tuleb käsitleda kehtetuna niivõrd, kui need kinnitavad kursikompensatsioonid vadakupulbriga kauplemise suhtes.

2. Riigiasutused peavad hoolitsema selle eest, et kehtetuks tunnistatud ühenduse määruste alusel alusetult makstud summad tagastatakse; nad peavad lahendama kehtiva siseriikliku õiguse kohaselt kõik sellega seotud küsimused, nt selle, kas tuleks võtta arvesse alusetult kehtestatud maksude võimalikku edasiandmist teistele ettevõtjatele või tarbijatele.

3. Praegu on siseriiklike asutuste ja eriti siseriiklike kohtute ülesanne alusetult kehtestatud maksude tagastamise puhul lahendada kõik sellise hüvitamisega seotud küsimused, nt intressi maksmine, kohaldades intressimäära ja kuupäeva osas, millest alates intressi tuleb arvutada, oma siseriiklikke eeskirju.

4. Siseriiklikke õigusakte tuleb kohaldada viisil, mis ei ole diskrimineeriv nende menetluseeskirjade suhtes, millega püütakse lahendada sama liiki, kuid puhtalt siseriiklikke vaidlusi, ning menetluseeskirjad ei saa viia selleni, et ühenduse õigusega antud õiguste kasutamine muudetakse praktikas võimatuks.

Kutscher   O'Keeffe   Touffait   Mertens de Wilmars   Pescatore

Mackenzie Stuart   Bosco   Koopmans   Due

Kuulutatud avalikul kohtuistungil 12. juunil 1980. aastal Luxembourgis.

Kohtusekretär

President

A. Van Houtte

H. Kutscher